

Innspill – Norsk kulturråd
postmottak@kud.dep.no

Oslo, 28.03.2014

INNSPILL FRA NORSK SKUESPILLERFORBUND TIL UTREDNINGSGRUPPEN SOM SKAL GJENNOMGÅ NORSK KULTURRÅD

Norsk Skuespillerforbund (NSF) er en interesseorganisasjon og en partipolitisk uavhengig fagforening for profesjonelle skuespillere. NSF arbeider for skuespillernes kunstneriske, faglige og økonomiske rettigheter og interesser. Det har funnet sted en betydelig tilstrømning til yrket de siste 20 år, og organisasjonen har nå over 1200 medlemmer.

Vi viser til utsatt frist for innspill til utredningsgruppen, innvilget gjennom Kunstnernettverket.

Norsk kulturråds oppgaver

Norsk kulturråd spiller en sentral rolle for kulturlivet i Norge generelt, og rådet har de siste tiårene også blitt en stadig viktigere premissleverandør for produksjon av scenekunst. Utviklingen går i retning av at stadig mer av scenekunsten produseres utenfor de offentlig finansierte institusjonene. Antall frittstående scenekunstkompanier og skapende frilanskunstnere har økt enormt: Norsk Skuespillerforbund har de siste 20 år opplevd en dobling av medlemsmassen, fra rundt 600 til over 1200. I samme periode har antall faste stillinger ved institusjonsteatrene gått ned fra rundt 250 til 160. Dette innebærer at andelen frilansskuespillere har økt fra rundt 35 til 75 prosent.

Modellen med allerede eksisterende institusjonsteatre, herunder regionale scener, kombinert med økt tilvekst og profesjonalisering av det frie scenekunstoffeltet har ført til en større bredde i det kunstneriske uttrykket, og også til flere arbeidsplasser for scenekunstnere. På tross av at vi er et lite land, kan Norge vise til stor bredde og høy kvalitet i det frie scenekunstoffeltet - takket være Norsk kulturråd. Slik vi ser det, er rådets primære oppgave for scenekunstoffeltet å sørge for at det finnes et alternativ til den institusjonelle scenekunsten, et alternativ som holder høyt kvalitativt nivå. Forvaltningsoppgaver for eksempel innen arkiv og museum, kan føre til at kulturrådet mer fremstår som et «kulturdirektorat», og bør løses andre steder. Vi er derfor glade for at utredningen har som premiss at Kulturrådet i sin nåværende form skal bestå som autonomt organ. Dette mener vi er et svært viktig prinsipp, og videre at det er behov for ytterlig å tydeliggjøre grensene mellom politisk og kunstfaglig handlingsrom i forvaltningen av kulturfondet.

Finansiering og fordeling

En stor andel av Norsk Skuespillerforbunds medlemmer får altså deler av sine innekter gjennom prosjekter som er finansiert av Norsk kulturråd. Tildelingssummene sender et viktig signal om hva det offentlige anser som akseptable lønns- og arbeidsvilkår for kunstnere. Derfor mener Norsk Skuespillerforbund som kjent at det er viktig å styrke bevilgningene til Norsk kulturråd. I tillegg vil vi påpeke at det er sjeldent at Norsk kulturråd fullfinansierer scenekunstprosjekter, hvilket innebærer at den enkelte produksjon er avhengig av tilskudd fra flere ulike støtteinstanser. Det skjer ofte at produksjoner som har mottatt støtte fra ett fond, må utsettes eller kanselleres på grunn av manglende støtte fra de andre. Dette vanskeliggjør planleggingen for scenekunstnerne, og det er ikke rasjonelt samfunnsøkonomisk. Vi ber derfor om at utvalget kan vurdere om Norsk kulturråd kan dekke hele støttebehovet i utvalgte prosjekter.

I det frie scenekunstheltet eksisterer et hierarki av grupperinger. Det spenner fra prosjektsammenslutninger av scenekunstnere som etableres for det enkelte prosjekt, via etablerte grupper som får prosjektstøtte til nye produksjoner med ujevne mellomrom, til etablerte grupper med basisfinansiering eller fast finansiering over post 74. For de etablerte gruppene er det et behov for støtteordninger som gir en viss forutsigbarhet og langsiktig planlegging. Det har vært et klart behov for å tydeliggjøre kriteriene for hvordan man kommer inn under (evt. «faller ut av») post 74, en prosess som er godt på vei med de nye tildelingskriteriene. I tillegg bør forholdet mellom statsbudsjettets post 74 og 78 avklares. For eksempel finner vi det innkonsekvent at den fylkeskommunalt drevne figurteaterinstitusjonen Figurteatret i Nordland, mottar tilskudd over Norsk kulturråds post 74 og ikke 78.

Kvalitetsvurdering og maktspredning

Regjeringen ønsker med frihetsreformen å bidra til økt maktspredning, høyere kvalitet og bredere finansiering av kulturlivet.

Norsk Skuespillerforbund støtter i høyeste grad prinsippet om fagfellevurderingen som ligger til grunn for kulturrådets forvaltning, og at det er rasjonelt at kvalitetsvurderingen skjer sentralt. Scenekunstutvalgene består av høyt kompetente fagpersoner. Faren for at det skal oppstå en ensretting i kunstsyn reduseres gjennom at både utvalget og den ansatte scenekunstkonsulenten sitter i begrensede tidsperioder, noe vi mener er riktig ut fra et maktfordelingsprinsipp. Det finnes en rekke ulike kvalitetskriterier som kunst måles mot, og i tillegg vil opplevelsen av kunst variere til forskjellige tider og i ulike sosiologiske grupperinger. Når nye medlemmer til scenekunstutvalget utnevnes, er det viktig å ta hensyn til at bredden i scenekunstheltet blir godt ivarett. Vi synes også det kunne være en god idé å styrke fagutvalget med en representant som har akademisk/teoretisk kompetanse på scenekunst, og som ikke selv har interesser i feltet som utøver.

Reduksjon av byråkrati?

En annen målsetting regjeringen har satt fram er å redusere byråkratiet innenfor kulturadministrasjonen. Norsk Skuespillerforbund har ingen grunn til å tro at administrasjonen av Norsk kulturråd arbeider lite effektivt. Vi ser også at det må gjøres en grundig vurdering før et kunstprosjekt tildeles mange hundre tusen kroner i offentlig tilskudd. Når vi tar i betraktning den kraftige økningen som har vært i antall prosjekter, sier det seg selv at det blir en omfattende oppgave å behandle alle søknadene. Det er av stor betydning at det arbeider kvalifiserte fagpersoner i nøkkelposisjoner som scenekunstkonsulentens, og at denne i likhet med utvalgsmembrer arbeider på åremål.

Innen det frie scenekunstheltet er de administrative kostnadene ofte skjulte – i den forstand at de ikke fremkommer direkte i budsjett og regnskap. Nettopp derfor finner Norsk Skuespillerforbund grunn til å synliggjøre bruken av administrative ressurser i det frie feltet: Det medgår for eksempel betydelig arbeidstid til å skrive søknader om produksjonstilskudd. Hver søknad representerer et betydelig administrativt arbeid. Det må utarbeides prosjektbeskrivelser, intensjonsavtaler med de medvirkende kunstnerne, samarbeidsavtaler med andre grupperinger og fullstendige produksjonsplaner. Til Norsk kulturråd kommer det inn ca 250 søknader om prosjekttilskudd til fri scenekunst i hver tildelingsrunde. Av disse blir ca 40 søknader innvilget. Det betyr at alt det administrative arbeidet, hele årsverk, som er nedlagt i de resterende 210 søknadene ikke resulterer i produksjon av scenekunst i det hele tatt.

Effektivisering av søknadsprosessen

Et tiltak for å bøte på dette kunne være at søknadsprosessen deles i to runder. I første runde sender søkerne inn en *kortfattet* søknad som primært beskriver den kunstneriske ideen. På grunnlag av disse prosjektbeskrivelsene av begrenset omfang, velger Norsk kulturråd ut de mest aktuelle prosjektene. De søkerne som er aktuelle for videre behandling, får beskjed om å utarbeide komplette søknader, som behandles på samme måte som tidligere. Gjennom denne formen for «screening», vil det administrative arbeidet kunne reduseres betraktelig, både for utøverne og for Norsk kulturråd.

Mange kunstnere setter pris på at det er flere søknadsfrister i løpet av året, og at man slik har flere sjanser til å forbedre søknader og få finansiert sitt prosjekt. Men etter hvert har det blitt mange ulike ordninger, og kanskje kunne søknader administrativt fordeles på de ulike tilskuddsordningene i stedet for at søker selv må sondere seg fram til hva som vil være riktig ordning for hans/hennes prosjekt.

Flere visninger av ferdige forestillinger

Mange av de forestillingene som vises gjennom Den Kulturelle skolesekken er produsert med støtte fra Norsk kulturråd. Utvelgelsesprosessen og kvalitetssikringen av disse forestillingene medfører mye byråkrati. Prosessen en forestilling skal gjennom fra den har hatt premiere til den kan vises for målgruppen i landets skoler kan ta rundt to år. Her er det behov for en hurtigere prosess og samordning av de ulike instansene som er involvert.

Både innenfor DKS og ellers i det frie scenekunstheltet er det et behov både for flere produksjons- og visningsarenaer, og for en bedre ressursutnyttelse gjennom å få vist ferdigproduserte forestillinger et større antall ganger. Kanskje kunne en støtte fra kulturrådet utløse opsjon på turneer eller oppsetning på utvalgte kulturhus eller andre scener?

Oppsummert

Norsk Skuespillerforbund mener det er viktig at Norsk kulturråd fortsatt skal ha som hovedoppgave å fordele tilskudd til det ikke-institusjonelle kulturlivet. Vi mener også det er behov for en tydeligere avklaring av kulturrådet vs. departementets oppgaver. Fagfellevurderingen er et svært viktig prinsipp som må beholdes. I et så lite land som Norge, er det også rasjonelt at kvalitetsvurderingen foregår sentralt. Betydelige mengder administrativt arbeid kan spares ved å gjøre om på søknadsprosedyrene til de ulike tilskuddsordningene, der første utvelgelse foregår på basis av en kortfattet, kunstnerisk prosjektbeskrivelse. Man bør også se på muligheten for å samordne søknadsfrister og fullfinansiere prosjekter.

M.v.h.

Ida willassen
Informasjonskonsulent

Hauk Heyerdahl
Forbundsleder

Knut Alfsen
Nestleder